

Ley del tit. 19 lib. 8. Recop.

las leyes, consentieronles, que algunos las pudiesen auer sin pena temporal: (4) porque tovieron que era menos mal, de auer vna, que muchas. E porque los fijos que nacieren dellas, fuesen mas ciertos. E pues que en los Titulos ante deste fablamos de los matrimonios, e de los fijos que nascen dellos, queremos aqui dezir, de las barraganas: e despues mostraremos, de los fijos que nascen dellas. E primeramente diremos, qual deue ser rescibida por barragana. E onde tomo este nome. E quien la puede auer. E en que manera se haze tal ayuntamiento como este.

LEY I.

Qual muger puede ser rescibida por barragana: e onde tomo este nome.

L. 36. tit. 6. lib. 3. Rec.

Leyes del tit. 19 lib. 8. Recop.

Ingenua (1) mulier, es llamada, en latin, toda muger que desde su nascencia es siempre libre de toda seruidumbre, e que nunca fue sierua. E esta atal puede ser rescibida por barragana, segund las leyes; (2) quier sea nascida de vil linaje, o en vil logar; o sea mala de su cuerpo, quier non. E tomo este nome (3) de dos palabras; de barra, que es de arauigo, que quier tanto dezir, como fuera; e gana,

dicat, quod appellatione mechra omnes illiciti concubitus continentur, ubi & vide glos. simplex enim fornicatio est peccatum mortale, ut patet ad Galat. cap. 5. & ad Hebr. 13. ibi: fornicatores enim, & adulteros iudicabit Deus ad Corinth. 1. 6. cap. ebi neque fornicari, &c. & ad Eph. 5. ibi fornicatio, aut omnis immunditia, neque nominetur in vobis, & adde S. Thom. in 3. contra gentiles, cap. 119. neque oblat cap. his qui 34. dist. quia ille text. loquitur de uxore ducta sine solemnitate, & non de concubina, quae non est uxor, secundum Doct. ibi, & adde clem. ad nostrum, de heret.

(4) Pena temporal. Vide in dicta lege in concubinato, ubi & glos. in parte legis, vide etiam Guilliel. Bened. in repeti. cap. Raynuntius, fol. 112. col. 3. ad fin. & col. 4. ubi nititur probare, quod etiam hodie de iure civili sit prohibitus concubinatus, quod & tenuit ante eum Host. in summa, de voto, §. quot sunt species; & ibi Guilliel. allegat notabile dictum Joan. Fab. in princip. insti. si quadru. paup. feci. dica. ubi dixit, quod homo agit contra naturam, alium coitum quam uxorium sectando: sed ut hic vides, illud procedit quoad peccatum, non vero quoad penam temporalem: vide etiam infra eod. L. 2. & dicit S. Tho. 2. 2. quaest. 69. art. 2. quod quia lex humana non exigit ab homine omnimodam virtutem, quae paucorum est, & non potest inueniri in multitudine populi, quanta habet necesse L. humana sustinere, simplex fornicatio impunita relinquatur.

LEX I.

Potest enim esse concubina mulier libera, quae dicitur ingenua, seu libertina, vel etiam serua: dicitur enim (barragana) arabice, id est, fuera, & gana: & sic dicitur filii de ganancia. Hoc dicit.

- (1) Ingenua. Adde insti. de inge. in princ.
(2) Las leyes. Ut in dicta L. in concubinato, ff. eod.
(3) Este nome. Alibi dicitur amica, ut in lege mafurius, ff. de verb. figu. alibi focaria, ut in lege 2. C. de don. inter vir. & uxor.
(4) Fueffe forra. Etiam sit aliena liberta, ut ff. eod. L. in concubinato.
(5) Sierua. Ut in lege fin. C. comm. de manu. & intellige de propria serua: nam cum aliena, accessus est punibilis, ut in lege inter liberas, ff. de admi. & L. et si

que es de ladino, que es por ganancia: e estas dos palabras ayuntadas, quieren tanto dezir, como ganancia que es fecha fuera de mandamiento de Iglesia. E porende los que nascen de tales mugeres, son llamados fijos de ganancia. Otrou puede ser rescibida por tal muger, tambien la que fueffe forra, (4) como la tierua. (5)

LEY II.

Comunalmente, segund las leyes seglares mandan, todo ome que non fueffe embargado de Orden, (1) o de casamiento; (2) puede auer barragana, sin miedo de pena temporal; (3) solamente que non la aya virgen; (4) nin sea menor de doze años; (5) nin tal biuda, que biua honesta; (6) e que sea de buen testimonio. E tal biuda como esta queriendola alguno rescibir por barragana, o a otra muger, que fueffe libre de su nascencia, que non fueffe virgen; deuelo fazer, quando la rescibiere por barragana, ante buenos omes, diziendo (7) manifestamente ante ellos, como la rescibe por su barragana. E si de otra guisa la rescibiese, sospecha cierta seria contra ellos, que era fu muger legitima, e non su barragana. E si

Ley 1. tit. 19. lib. 8. Rec. L. 36. tit. 6. lib. 3. Rec.

pley-

libidina, C. eod. & ff. de iurjur. L. si stuprum; & si in propria serua loquitur dicta L. fin. & L. denique, ff. de pigno. & L. penult. ff. de priuileg. credi. Sed an coitus uxorati cum ancilla sua sit punibilis, secundum leges, & videtur, quod sic, ut in dicta lege fin. in fine: contrarium tenet consulendo Socin. consil. 248. 1. vol. col. 3. & ibi Bal. de Bertolinis, qui se subscribit: est tamen in uxorato talis concubitus illicitus, ut infra in lege proxima, & in dicta L. fin. & etiam in non uxorato, ut supra dixi.

LEX II.

Qualibet non ordinatus, nec conjugatus, potest concubinam habere, sed Praes in sua provincia, non potest administratione durante, cum provinciali muliere nubere: potest tamen concubinam ducere, non tamen plures concubinas, sed unam dumtaxat habere. Hoc dicit.

(1) De ordeo. Est enim clericis concubinatus totaliter reprobatus, etiam iure civili, ut in authent. de sanct. Episc. §. clericos, coll. 9. & in autb. de monachis, §. si quis autem, & C. de Episc. & cler. L. cum qui probabilem, cap. sicut, & cap. tua, & cap. si autem, de coha. cler. & mulier. cap. presbyter. 82. dist. & procedit etiam in clerico minorum ordinum; de quo tamen vide per Bart. in dicta lege in concubinato, ff. isto tit. & adde L. fin. tit. 6. 1. partit.

(2) O de casamiento. Adde L. fin. in fine, C. commu. de manu. & quae dixi supra L. proxima. in glos. fin. & L. 1. de concubi.

(3) Pena temporal. Vide supra eod. in summa.

(4) Que non la aya virgen. Nam cum virgine committeretur stuprum: L. inter liberas, ff. de adult. & in §. lex Julia. L. prima, vers. cum atyicinio, ff. isto tit. gl. tamen in lege 1. ff. eod. in parte suprum, tenet, quod etiam cum virgine, si est obsecuro loco nata, vel interueniat protestatio teneat concubinatus, absque pena temporali, prout hic dicitur in vidua: ista L. vult contrarium, vide quae dicam in lege 1. infra tit. proxima.

- (5) Doze años. Adde L. 1. in fin. ff. eod.
(6) Biua honesta. Vide dicta L. inter liberas, & in d. versic. cum atyicinio.
(7) Dixiendo. Adde L. in concubinato, ff. eod.

pleyto nasciesse sobre esta razon, asi lo judgaria el Juez seglar; (8) fueras ende, si fueffe prouado que la ouiesse rescibida por barragana. Pero si fueffe otra biuda que non fueffe atal como sobredicho es, mas que fueffe de muy vil linaje, o de mala fama; o fueffe judgada que auia fecho adulterio con ome que ouiesse muger legitima, maguer ella fueffe suelta; a tal como esta non ha porque la rescibir (9) por barragana ante testigos, segund sobredicho es de la otra. Otrou ninguno non puede tener por barragana ninguna muger que sea su parienta, nin su cuñada, (10) fasta el quarto grado: e esto, porque faria grand pecado, segund que dicho auemos, (11) que es llamado en latin, incesto. E otrou dezimos, que omes y a, que pueden auer barraganas, e non podrian rescibir mugeres legitimas. E estos son, de los que son llamados, en latin, Praesides provinciarum; que quier tanto dezir, en romance, como Adelantados de algunas tierras. Ca tal ome como este, non podria rescibir muger legitima, (12) de nueuo, en toda aquella tierra onde fueffe Adelantado, en quanto du-

rasse el tiempo del Adelantamiento. E podria y rescibir (13) barragana, si non ouiesse muger legitima. E esto fue defendido, porque por el grand poder que han estos atales, non pudiesen tomar por fuerza muger ninguna, para casar con ella. Ca podria ser, que algun ome, que nol querrie dar de su grado, a su parienta, o su hija, por muger, que gela auria a dar a miedos, por la premia, o por el mal quel faria, por el poder del logar que touiesse. Otrou ninguno ome non puede auer muchas barraganas. (14) Ca segund las leyes mandan, aquella es llamada barragana, que es vna sola: (15) e ha menester que sea atal, que pueda casar (16) con ella, si quisiere, aquel que la tiene por barragana.

LEY III.

Quales mugeres son, que non deuen rescibir por barraganas los omes nobles, e de grand linaje.

Textum in margine: L. 36. tit. 6. lib. 3. Recop. non n. 35. t. 2. pag. 272.

Illustres (1) personas son llamadas, en latin, las personas honrradas, e de grand guisa, e que son puestas en Dignidades; asi como los

(8) El juez seglar. Ut habetur in dicta L. in concubinato, & in lege in libera, ff. de ritu nupt. non tamen iudex ecclesiasticus, ut in cap. aliter, & ibi glos. 30. q. 2. & cap. si non habet 34. dist. & in hoc standum est Canoni, ut dicit Abb. in cap. Eccl'ia S. Mariae, de consuet. col. 7. vers. septimus casus, quod Bald. dicit esse verum quoad matrimonium, quoad successiones tamen dicit, jus civile seruandum, L. in libera, ff. de ritu nupt. quod est mirabile, sed forte non verum, cum a matrimonio pendeat successiones: cap. lator, qui filii legit. si tamen concurreret diuturna cohabitatio cum aliis adminiculis matrimonii, vide in cap. illud, de praesum.

(9) Rescibir. Ut in dicta L. in concubinato. (10) Su parienta, nin su cuñada. Hoc idem ponit Azco. C. eod. in summa.

(11) Que dicho auemos. Supra ead. part. tit. 2. L. 13.

(12) Muger legitima. Adde L. si quis officium, & L. eos, ff. de ritu nupt. & L. et si contra, C. de nupt. & idem dicit hoc, de nuno: quia veterem sponsam bene uxorem ducere potest, ut in dicta lege si quis, vers. veterem, & in lege 1. C. si rest. pro. ita tamen LL. correctae sunt de iure canonico, ut notat Joan. And. post Gofr. in cap. fin. de secunda nupt. in fine, Host. in summa, qui filii sunt legit. §. qualiter, & a quo, vers. illegitimos, Alb. in rub. C. si restor provin. & Abb. in dicto cap. fin. vide tamen Salic. in dicta lege et si contra, qui dicit, quod cum haec leges, & similes fundentur, ne matrimonium contrahatur metu, & matrimonium metu contractum sit ipso iure nullum, etiam iure canonico videtur, quod sit alia ratio: sed tenenda est opin. canonistarum, nisi adesse probatio metus, aliter quam ex praesumptione erroris officii, coadjuuaret tamen ista praesumptio alias probationes; & ad hoc nota dictum Salic. Cum enim matrimonium debeat esse liberum, iste error officii coadjuuaret alias probationes.

(13) Podria y rescibir. Adde L. fin. ff. eod. & L. si quis officium, ff. de ritu nupt.

(14) Macbas barraganas. Non enim licet habere plures concubinas, ut in authent. quib. mod. nat. effec. sui, §. discretis, vers. si verò effusa, & ibi notat glos. colla. 7. & in authent. de triente, & sem. §. consideremus, colla. 4. & glos. in lege 1. C. isto tit.

(15) Vna sola. Ut enim concubinatus sit licitus, requiruntur plura de iure civili, quia de iure canonico nullo modo potest esse; quia est contra praecipuum decalogi, non

moechaberis, &c. Primò, matrimonii possibilitas, unde debet esse solutus, & soluta ut hic, & in principio istius legis. Secundo, concubinæ unitas, in qua fit una, & non plures, ut hic, in vers. otrosi, de quo etiam hodie vide L. 1. de tertio, secundum aliquos, cohabitatio simultanea, illi tamen non requiruntur cohabitationem, sed dicunt sufficere praedicta duo: ut refert Bal. in authent. licet, C. de natu. libe. & idem Bal. in lege eam quam, C. de fidei commisi. dicit, quod licitus concubinatus, quod leges laec. licet inter solutum, & solutum, debet tamen inter venire verbum protestantis, se tenere in concubina; & etiam factum, scilicet, quod retineatur in domo, ita quod non possit vagari circa plurimum concubitus: & glos. in lege penult. ff. isto tit. requirere etiam videtur cohabitationem, respectu tamen legitimisationis filiorum, non est necessaria cohabitatio, quando subsequeretur matrimonio: ut dixi supra tit. prox. in lege 1. & adde L. 1. infra tit. 1. ibi: de fuera de sus casas, & quod ibi dixi: sed an requiratur ista cohabitatio in concubinato, vide Roder. Suar. in comment. L. 1. tit. 6. lib. 3. fol. 11. ubi concludit, quod in his regnis etiam ante legem Tauri, semper vidit pronuntiatum, quod licet in concubinato non adesset solemnitates cohabitationis, filii essent naturales, & quod etiam talibus possit relinquere.

(16) Que pueda casar. Adde in authent. ut liceat matr. & avia, §. ad hoc, colla. 8.

LEX III.

Illustres non possunt in concubinam habere, nisi ingenuam, non libertinam, aut cauponam regatariam, nisi leenam, aut aliecius earum filiam, neque alias vilis conditionis: alias filii non erunt naturales, nec succedent patri; nec tenentur alimentare, quia sunt spurii, & illustres dicuntur de genealogia regali, aut comites, vel sui descendentes, vel similes. Hoc dicit.

(1) Illustres. Habes hic expressum, qui dicuntur illustres: de iure vero communi, vide glos. notabil. in authent. ut ab illustri, & quod super eos sunt, colla. 7. & vide Joan. de Plat. in lege fin. C. de decurio. lib. 10. & super illustribus est Papa, Imperator Patricius, Consul, glos. in lege quotiens, C. ubi sena, vel claris, vide Abb. in cap. solita, 2. notabil. de mayo. & abed.

Reyes, e los que descien den ellos, e los Condes. (2) E otrofi los que deicienden dellos, e los otros omes honrrados semeiantes dellos. (3) E estos atales, como quier que segund las leyes, pueden recebir las barraganas; tales mugeres y a, que non deuen recebir, (4) asy como la sierua, o hija de sierua. Nin otrofi la que fuese aforrada, nin su hija; nin juglarsca, nin sus hijas; nin taucnera, (5) nin regatera. (6) nin alcahueta, nin sus hijas; nin otra persona ninguna de aquellas que son llamadas viles, (7) por razon de si milmas, o por razon de aquellos do descendieron. Ca non seria guisada cosa, que la sangre de los nobtes fuese embargada, nin ayuntada a tan viles mugeres. E si algunos de los sobredichos fiziesse contra esto, si ouiesse de tal muger fijo, segund las leyes, (8) non seria llamado fijo natural; ante seria llamado spurio, que quier tanto dezir, como fornezino. (9) E demas, tal fijo como este non deue partir (10) en los bienes del padre, nin es el padre tenuto de criarle, (11) si non quisiere.

Ley 7.
tit. 8.
lib. 5.
Rec.

TITULO XV.

De los Fijos que non son legitimos

Fijos han a las vegadas los omes, que non son legitimos, porque non nascen de casamiento segund ley. E como quier que Santa Eglefia non tenga, nin aya por fijos de rechureros, a tales como estos. Pero pues que acaesce que los omes los fazen, ya que en el Titulo ante deste fablamos de las barraganas, queremos dezir en este, de los fijos que nascen dellas. E mostrar primeramente, que quier dezir fijos non legitimos. E por quales razones son atales. E quantas maneras son dellos. E que dafio viene a los fijos, por non ser legitimos. E como se pueden legitimar. E que bien, e pro nasce a los fijos, por ser legitimos.

LEY I.

Que quier dezir fijo non legitimo; e por que razones son atales: e quantas maneras son dellos.

Naturales, e non legitimos, llamaron los Sabios antiguos a los fijos que non nascen de casamiento segund ley; asy como los que fazen en las barraganas. (1) E los fornezinos, que

Leyes
7.7 9.
tit. 8.
lib. 5.
Recop.

(2) *Et los condes.* Nota hic, quod comites sunt illustres: Bal. vero in lege 1. *versic. his cunabulis*, ff. de offic. pref. *pres. dicit*, eos spectabiles: ideo, tu nota istam L. qui sunt illustres; & dicit ibidem Bal. quod Cardinales, & Patriarchæ, qui sunt ad instar Regum, & regunt multas provincias, sunt illustres; Archiepiscopi vero, & Episcopi sunt spectabiles. Specul. *tit. de jurisd. omni. jud. col. 4.* Metropolitans vocat illustres Episcopus spectabiles, vide per eum late: hodie tamen in his nominibus nimis exceditur per abusum.

(3) *Semeiantes dellos.* Et idem multo fortius duces, & marchiones sunt illustres.

(4) *Que non deuen recebir.* Licet ergo possint contrahere nuptias cum istis vilibus personis isti illustres, ut in auct. ut licet mat. & aui. §. quia vero 1. colla. 8. & in auct. sed novo jure, C. de natu. libe. non tamen etiam hodie possunt viles personas, de quibus hic, habere concubinas, & sic remanet incorrecta, L. 1. C. de natu. libe. In concubinis, ut declarat ibi Azo. in summa, col. 2. *versic. neque praterendum*, & idem tenet Alb. in dicta lege 1. in fine. & probat ista L. sed an hodie, per L. Tauri 11. filii, de quibus in ista L. sint naturales: & sic corrigatur ista L. Cogita: quia videtur, quod in isto casu speciali propter rationem, hic positam, ista L. manet incorrecta, sed forte propter generalitatem illius L. Tauri in præsti. servaretur contrarium.

(5) *Nin taucnera.* Intellige de ea que ministrat in taberna, & dat vinum potantibus: non vero in domina cauponæ, ut in lege que adulterium, C. de adult. quia, & honestæ feminæ, seu domine aliquando faciunt vendi vinum in taberna, neque ibi ministrant, vel assunt, & ideo non dicuntur viles personæ, secundum Albe. in lege humilem, C. de nupt.

(6) *Nin regatera.* In dicta lege 1. dicitur ea, quæ mercimonis præst publicæ, & videbatur contrarium per L. eos in princ. ff. de decurio. & intelligerem de ea quæ secundum communem usum loquendi, vulgò ita appellatur.

(7) *Viles.* Potest intelligi de aliis, qui alia villa exercebant officia, ut dicit gloss. in cap. qui contra 24. quæst. 1. vel hi de quibus habetur in text. & gloss. in auctent. de ressi. §. sancimus, colla. 4. & vide L. 9. tit. 1. lib. 4. ordin. rega.

(8) *Las leyes.* Ut in lege 1. C. de natu. libe. & hic.

TITULUS XV.

LEX I.

Filiorum autem quidam sunt legitimi, & naturales: ut nati ex legitimo matrimonio; alii legitimi tantum, ut adoptivi; alii naturales, ut ex concubina sola in domo retenta; alii adulterini, & noti, ut nati ex adulterio; alii incestuosi, ut ex consanguinea, affine, vel religiosa: alii manzeres, ut ex publica meretrice; alii spurii, ut ex non publica, quæ non solum uni commiscetur, nec in domo, ut concubina retinetur. Hoc dicit.

(1) *Barraganas.* Retentis in domo, ut infra ead. L. probatur, & dixi in lege 2. supra tit. 1. & hoc de jure communi, & isto partitatum: hodie vero de jure juniore regni, filius genitus ex soluto, & soluta, licet non retenta in domo, & licet non sit unica concubina, dicitur naturalis, ut in lege 11. in ordin. Tauri: & an si nascatur ex virgine, vel honesta vidua, dicatur hodie filius naturalis: videtur, quod sic, propter generalitatem illius legis, & licet in his non sit licitus concubitus; ut habetur supra tit. 2. L. 2. & ibi dixi; quia committitur (supra) in virgine, & etiam in vidua, non interveniente prostitutione: tamen filii dicuntur naturales per dictam legem Tauri; & quia idem est de jure canonico, quod filius natus ex vidua, vel virgine, dicitur filius naturalis, licet sit vi rapta, ut in cap. innouit, & ibi Bal. de elec. & hoc etiam tenet Roderic. Suarez in comment. L. 1. tit. 6. lib. 2. for. LL. fol. 4. & adde, quod Bal. in lege parentes, ff. de in jus vocan. dicit, quod natus ex furtivo accessu virginis, vel viduæ, est spurius, & allegat dict. cap. innouit; sed verius credo, quod dixi, & gloss. in dicto cap. innouit, voluit, hunc esse naturalem.

De los fijos que non son legitimos.

LEY II.

Por que razones los fijos non serian legitimos, maguer nasciesse de Casamiento.

Eladamente, (1) e en efcondido, se casan algunos, e fazen fijos. (2) E si entre los que asy casan, fuese fallado tal embargo, por quel casamiento se ouiesse a departir, los fijos que fiziesse estos atales, non serian legitimos: e non se podrian escular, maguer dixiesse, que non sabian el embargo ambos, o el vno dellos. E esto es, porque sospecha es contra ellos, que non lo quisieron saber, si auia entre ellos tal embargo por que non deuian casar, pues que se casaron encubiertamente. Otrofi, non serian los fijos legitimos, de aquellos que sospicen que auia entre ellos atal embargo por que non deuian casar; maguer se casassen manifestamente en faz de la Eglefia, e non denunciassse otro ninguno el embargo, nin fuesse porende acusados. E esto se entienda, quando la muger, e el marido, amos ados, saben el embargo. E otrofi non son legitimos, ningunos de quantos fijos nascen de padre, e madre, que non son casados segund manda Santa Eglefia. (3) Otrofi dezimos, que si alguno que ouiesse muger a bendiciones, fiziesse fijos en barragana biuendo su muger, que estos fijos atales non serian legitimos; maguer despues desto se muriesse la muger velada, e cassasse con la barragana: (4) e esto es, porque fueron fechos en adulterio. (5)

Ley 1.
tit. 1.
lib. 5.
Recop.

Partida IV.

N

LEY

LEX II.

Filii ex clandestino matrimonio geniti, impedimento detecto, non sunt legitimi: licet ignorantia prætedatur impedimenti: idem si impediti scienter publicè contraxerunt: sed si unus conjugum ignoravit, filii durante ignorantia geniti sunt legitimi. Item habens uxorem legitimam, si ea vivente, in concubina filium procreavit, & post mortem uxoris, cum concubina contrahat, filius à concubina, ante natus, non erit legitimus. Hoc dicit.

(1) *Eladamente.* Adde L. 3. tit. 3. supra ead. part. (2) *Hazen fijos.* Quid si postea contraxerunt in facie ecclesiæ, an legitimentur filii: jam habiti in clandestinato matrimonii? Vide cap. quod nobis qui filii sint leg. & ibi Doct. (3) *Santa eglefia.* Non ergo attenditur jus civile, vel statuta, seu consuetudines laicorum, ut in cap. 1. de sponsa. Joan. And. in cap. statutum, de hereti. in 6. tradit Præposi. in cap. placuit 2. 32. dist. Bald. in lege 2. C. de infri. & subhi. (4) *Cassasse con la barragana.* Quid si filii fuerunt concepti, ante mortem uxoris: sed ante partum concubinae, mortua uxore, cum illa contraxit? Vide Joan. And. & Anto. in cap. tanta, qui filii sint legi. & per Anto. de Resol. in tract. de legitimatione, fol. 2. col. 4. *versic. sed pone*, & L. nuper. C. de natu. libe. ubi, & Salic. & quæ dixi in lege 1. tit. 3. part. eadem. (5) *En adulterio.* Quid si unus eorum ignorabat adulterium, veluti mulier quæ ignorantes concubuit cum uxorato, credens eum solum. Hanc quaestionem movet gloss. in cap. tanta, super parte, *ream qui filii sint legi.* quæ prout est in libro meo tenet, quod legitimentur filii habitii, ex tali concubitu per legens matrimonium, & idem tenet Anto. Rose. in tract. de legitimatione, fol. 8. col. 3. in cap. incipienti. Visum est, referens Anto. ita tenuisse, & allegans gloss. aliam in cap. non omnis 32. quaestione 2. in parte constituit, Joan. And. tamen, & Abb. & Car.

(2) *De adulterio.* Hoc dicit nothos, j. ead. L. (3) *En parienta.* Isti dicuntur incestuosi. (4) *En orden.* Vide 1. quæst. 7. cap. tali, & gloss. 32. quæst. 4. cap. fin. (5) *Manzeres.* De his, vide gloss. in cap. nisi cum pridem. de renuntia. (6) *Spurii.* Strictè accipit hic spurium, ut videtur sequi gloss. in dicto cap. nisi cum pridem, & adde Bald. in lege parentes, ff. de in jus vocan. *versic. 3. regula.* ubi dicitur, quod nati ex personis inter quas prohibetur concubitus, licet non matrimonium, sunt spurii, & ibi exemplificat in nato ex concubina, & clerico in minoribus, vel in pinzocula tertii ordinis B. Fancisci, quæ potest contrahere matrimonium, non tamen esse in concubinato, sed attenda L. Tauri, de qua dixi supra in gloss. 1. & isto in regno dicuntur, & habebuntur, ut filii naturales: spurii tamen est nomen generale extendens se ad quoscunque natos ex damnato coitu, ut tradit Abb. in cap. tanta, pen. col. qui filii sint legi, & Ist. in lege 2. in princ. ff. de verb. oblig. & alibi dicit Bald. quod spurius dicitur i. qui extra puritatem juris naturalis natus est in lege vulgo, ff. de statu homi. & adde casum, in quo filius confetur, sine patre, & neque dicitur spurius, neque legitimus: ut in lege 1. ubi vide Bald. C. de capti. & postlimi. *revel.* nota etiam, Bald. in lege 2. C. de success. editio. non enim spurius potest dici filius, §. pen. infitit. de nupt. Bald. in lege si pater, C. de here. infitit. de naturali, an comprehendatur, vide Bald. in dicta lege parentes. (7) *Ellas a tales.* Si ergo non essent tales, immò, non admittentes alterius, seu aliorum concubitus, filius dicitur naturalis, licet non sit retentus in domo, vide quæ dixi supra ead. L. gloss. 1. (8) *Notos.* De his etiam vide per gloss. in dicto cap. nisi cum pridem. in parte manzeres.

rras, e los proes, (11) que han los fijos que nascen de casamiento derecho. Otrofi el Papa (12) puede legitimar a todo ome que sea li-

factis acceptio, cum concord. ff. de verb. oblig. importat, quod sint verè legitimi, non per fictionem, de quo vide late per Ant. Rosel. in dicto tract. legitim. in versic. causam ultimam libelli, ubi per plures columnas hanc materiam tractat, & ibi distinguit circa formulas concessionis, vide ibi, & per Bart. in lege si is qui pro emptore, in 3. quest. principali, versic. item queritur circa predicta, ff. de usu. cap. & Alexandr. consil. 2. vol. 1. col. 3. & 4.

(11) *Todas las honrras, e los proes. In nullo enim differunt à filiis legitimis, ut in auth. quibus modis natu. offic. sui, §. illud tamen, colla. 7. & hodie habetur plene in L. 12. in ordin. Taur. & adde L. fin. infra eod. unde, & filius legitimatus sequitur originem patris. Bart. in lege 1. col. fin. ff. ad municipia, & si legitimatus impetret aliquid ut legitimus, licet non faciat mentionem de precedenti defectu, tenet imperatio: Bal. in lege 1. C. ad L. Jul. vicel. & amplius non debet vocari spurus. Bal. in lege imperiali, C. de nap. & secundum communem opinionem, legitimatus excludit substitutum: Joan. de Imol. in lege ex facto, §. si quis rogatus, in fin. ff. ad Trebel. Alexan. in lege generaliter, §. cum autem, C. de insti. & subst. & consil. 2. 1. vol. incipit, nisi codicillis, quæ tamen communis opin. limitatur aliquibus modis, de quibus vide Dec. consil. 284. viso puncto, col. 5. & 6. vide ibi per eum, quod & ibi impugnat dictam communem opinionem col. fin. Bal. tamen in cap. naturales, si de feud. sue. contro. inter dom. & ego. dicit, quod impossibile est, quod per legitimatorem tollatur deformitas culpæ: unde non per omnia legitimati equiparantur legitimis. Nam legitimatus non succedit in feudo, ut in dicto cap. natu. ales, neque in emphyteosi ecclesiastica, ut notat idem Bald. in lege generaliter, §. cum autem, C. de insti. & substi. ubi & Salic. idem Bal. in addit. ad Specul. tit. de locat. Joan. de Imol. in lege quod dicitur, ff. de verb. oblig. Alexan. consil. 60. vol. 2. col. 1. & plures alias differentias profertur Franciscus Curtius consil. 73. in 3. dubitatione: an autem privilegium extrahendi rem patrimonialem, quod ex forma statuti competat agnatis, procedat etiam in legitimatis: vide Dec. consil. 275. in 3. & ultimo dubio, & vide Montal. in lege 13. incipit, todo ome, col. penult. versic. quero utrum, tit. de las vendidas, lib. 3. for. LL. & quæ notat Bart. in lege pronuntiatio, §. familia, ff. de verb. sign. Joan. de Imol. & Alex. in dicto §. si quis rogatus; L. ex facto, ff. ad Trebel. & quod notat Bal. in lege jus civile, col. 2. ff. de just. & jur. & quæ notat Rochus in tract. de jure patron. charta 14. nota etiam, quod non revocatur donatio vigore legis, si unquam, C. de rev. dona. si filius illegitimus post donationem legitimetur. Bal. in lege 1. C. de inoffic. donat. col. fin. versic. ulterius queritur, Salic. in lege si totas, eod. tit. versic. juxta quod quero, licet Bartholomæus Soc. consil. 226. incipit, questio presentis consultationis, consulit contrarium contra Bal. & Salic. de quo vide Dec. consil. 366. ubi late: quid si legitimetur in vita patris, & adverte, quia in hac materia, an appellatio filiorum legitimorum comprehendatur legitimati, operatur multum communis usus loquendi, de quo vide per Alex. in dicto consil. 60. & per Dec. in dicto consilii 275. & 266. Nota etiam, quod & si quis sit legitimatus, ut possit habere etiam dignitates, non tamen poterit habere dignitatem regiam; quia ad hanc non intelligitur legitimatus, secundum Bald. in lege eam quam, col. 10. C. de fideicommi. ubi & prius dicit, quod non intelligitur legitimatus ad dignitates, qui est legitimatus etiam ad feuda; & ibidem dicit, quod iste legitimatus non dicitur primogenitus in exclusionem legitimati, & naturalis, quando legitimatio fit facta post natiuitatem legitimati, vel etiam si antea, & tractatur de successione in regalibus, & non in patrimonialibus; & quod etiam si post legitimatorem nascatur filius legitimus; & naturalis, non succedat legitimatus in jure primogenituræ: vide Joan.*

bre, (13) quier sea fijo de Clerigo, (14) o de lego; de guisa, que pueden ser Clerigos los que legitimare, e sobir e auer Dignidades. E ma-

Citer. in suo tract. primogen. lib. 1. quest. 13. ubi late, & an legitimatus dicatur de linea, vide Dec. consil. 165. & Bal. in cap. per tuas, de maso. & obed. dicentem, quod legitimati non sunt de stirpe, neque toti stirpi pertinent, & ibi, quod legitimatus natus in honoribus preferatur legitimo. Sed dubium est pulchrum, & sæpe vidi versari in auditorio regali, utrum filius legitimatus gaudeat nobilitate patris: ita ut si pater erat nobilis, qui in Hispania dicitur, sijo dalgo, filius ejus si legitimetur, gaudeat tali privilegio, ita ut liberetur à contributionibus, ad quas generosi Hispaniæ non tenentur? Et ut procedat hoc dubium, præsupponitur, quod Principi nihil fuit dictum in concessione legitimatorem, de tali nobilitate patris, & videbatur, quod sic, per istum text. & per dict. L. 12. Tauri, & per L. fin. infra eod. & hoc tenere videtur quidam glossator Cifuentes in dicta lege 12. & quia ut dixi, legitimatus sequitur originem patris: in contrarium facit dict. Host. ubi & Joan. Andr. in cap. fin. de filiis presb. ubi dicit, quod in dispensatione, quam facit Papa cum genito ex nobil. debet fieri mentio nobilitatis; quando Papa (si hoc expressum esset) redderetur difficilior ad dispensandum, quod dictum reasumit Guillel. Bene. in repet. cap. Raynuntius, de testa. super verbo, & uxorem nomine adalapham, fol. mibi 66. col. 3. dicens, quod in legitimatione filiorum debet fieri mentio de nobilitate parentum. Item non potest esse dubium, quin Princeps redderetur difficilior ad legitimandum, videns ex hoc, quod si consequatur patris nobilitatem, redundaret hoc in præjudicium aliorum contribuentium, qui non exonerantur: & sic exprimens effectus talis qualitas nobilitatis, argum. cap. postulasti, cum simili, de rescrip. vidi super hoc consulti regiam celsitudinem per dominos de regali consilio, & fuisse responsum, ut tales generales legitimaciones non expressa nobilitate, non extenderentur ad talem prærogativam nobilitatis, & ita fuit rescriptum regalibus auditoribus. Et pro ista parte facit L. si servitus, ff. de servit. urba. præd. ubi habetur, quod una servitute remissa, vel sublata, non intelligitur alia remissa, vel sublata. Ita ergo, & sic, licet Princeps tollat defectum natalium, & sic servitutum spurietatis, non videtur tollere, neque tollit aliam servitutem, quia cum plebeis tenetur ad contribuendum, facit etiam quod habetur in cap. pastoralis, de privili. & in cap. ex tuarum, de auctor. & usupalli, & etiam L. et si non lex alia scientia; & quæ ibi tradit Joan. de Imol. ff. de hered. insti. & quæ notat Joan. Fab. insti. qui, & ex quib. caus. manu. non poss. in princ.

(12) *El Papa. De legitimatione Papæ in spiritualibus, habetur plene in cap. per venerabilem, qui filii sunt legit.*

(13) *Libre. Nam servini non sunt capaces legitimatorem, quæ est de jure civili, nisi procedat manumissio; ut probatur in authent. quibus mod. nat. offic. legi. §. si quis verò, ibi: si ex libera ei sunt, &c. colla. 6. servi enim sunt incapaces eorum, quæ sunt juris civilis, L. quod attinet, ff. de regul. jur. si tamen pater filium, quem habuit ex sua ancilla, peteret legitimari: ex hoc videtur eum manumittere, ut in lege 1. §. simileque modo, C. de lat. libert. toll. de quo vide Anto. de Rosel. in dicto tract. legitim. fol. 15. col. 4. versic. sed juxta hoc quero.*

(14) *De clerigo. Filii nati ex constituto in factis, possunt auctoritate Romani Pontificis legitimari, ut tradit Host. in summa, tit. qui filii sunt legit. §. fin. versic. nunquid ergo, & probatur in dicto cap. per venerabilem, in princ. cum gloss. in verbo aduterimus; & tradit Alex. consil. 2. vol. 1. col. 3. versic. præsuppono igitur, imò, & Imperator, vel Rex nosse poterit legitimare filium sacerdotis, secundum Bald. in lege et si contra, C. de nupt. quicquid alias dixerit Dominicus in cap. si annus, §. 1. de jud. in 6. de quo vide Socin. in lege Gallus, §. forsitan, in fine, ff. de liber. & posthu. & consil. 65, vol. 3. & Decium consil. 150. ad finem, col. 2.*

LEY V.

En que manera puede el padre legitimar su fijo, dandolo a servicio de Corte de Señor.

Miga teniendo alguno, que non fuese fijo natural; (1) si tal fijo como este lleuare su padre a la Corte (2) del Emperador, o del Rey, o al Concejo de la Ciudad, o Villa, donde fuere, (3) o en cuyo termino (4) morafese, o a otra Ciudad, o Villa qualquier, (5) maguer non more en ella, nin en su termino; e dixesse publicamente ante todos: Este es mi fijo que he de tal muger, e dolo a servicio deste Concejo: por estas palabras lo faze legitimo; solamente, que aquel fijo que da, así lo otorgue, e non lo contradiga. (6) E lo que dize de sufo, que puede el padre legitimar tal fijo como este, así como sobredicho es, entienda que lo puede fazer, quier aya otros fi-

L. 10. tit. 8. Rec.

maguer el Papa dispensasse (15) con algunos deitos tales, que sean Clerigos, non se entienda por esso, que dispensa con ellos, que ayan Dignidades: (16) fueras si lo dixesse señaladamente en la dispensacion. E como quier que los legitime, por estas cosas sobredichas non se entienda que dispensa con ellos, para poder auer Obispados, (17) nin Arçobispados; fueras ende, si en la dispensacion lo dixesse señaladamente. E maguer dispensasse con ellos, para auer Ordenes, e las otras cosas sobredichas, non puede dispensar con ellos, quanto en las cosas temporales; (18) fueras ende, si fuesse de su temporal jurisdiccion. (19) Esto mismo es, si el Emperador, o el Rey, legitimasse algunos: ca maguer dispense con ellos quanto en la temporal jurisdiccion, non lo puede fazer en las cosas spirituales, (20) que puedan ser Clerigos, o Beneficiados.

(15) *Dispensasse. Quando Papa utitur verbo dispensamus, planè videtur hæc procedere, eò quia materia dispensationis est restringibilis, ut in cap. 1. & 2. de filiis presbyt. in 6. & idem si cum verbo legitimamus, adijceret, ut possit ad ordines promoveri, cum tunc idem importet legitimatio, quod dispensatio: si tamen Papa legitimeret, restituendo eum primævo juri, & naralibus, ita quod deceratur illum legitimum, ac si esset legitime natus, tunc videtur, quod possit promoveri ad dignitatem, etiam episcopalem, ut dicit gloss. ubi vide Abb. in cap. cum vintoniensis, de elect.*

(16) *Que ayan dignidades. Imò, neque beneficia, nisi in dispensatione exprimitur, ut in cap. 1. & 2. & ibi notat Domin. de filiis presbyt. in 6. & si dispensetur ad beneficium, etiam curatum, non potest habere dignitatem, ut in cap. fin. de filiis presbyt. & notat Domin. in dict. cap. 2.*

(17) *Obispados. In materia restringibilis, ut est dispensatio, appellatio dignitatum, non venit dignitas episcopalis, text. notabil. in cap. dilectus, juncto cap. 2. de concessio. preben. si fiat mentio in dispensatione de dignitate episcopali, non venit archiepiscopalis, ut notant Doctor. in dicto cap. dilectus, & Abb. in dicto cap. cum vintoniensis, col. 2. de elect.*

(18) *En las cosas temporales. Approbat opin. Bernard. Glossat. & Innoc. in cap. per venerabilem, qui filii sunt legit. cujus opin. secundum Abb. ibi, col. 5. servatur in practica, & adde Guillel. Bened. in cap. Raynuntius, in verbo, & uxorem nomine adalapham, fol. mibi 66. col. 3. & 4. ubi inveniit contra Doct. de placebo domino aliter dicentes. In aliquibus tamen casibus teneret legitimatio, seu dispensatio Papæ, etiam quoad temporalia, de quo vide notabiliter per Abb. in dicto cap. per venerabilem, col. 4. §. & 6. & signanter col. 6. versic. & prædicta resumendo sub eplogo, ubi vide.*

(19) *De su temporal jurisdiccion. Ut in dicto cap. per venerabilem, & dicit Bald. in lege per hanc, col. 6. C. de tempor. appellatio, quod in terris Ecclesiæ, Papa reservavit sibi legitimatorem spurtorum.*

(20) *Las cosas spirituales. Ut dixit gloss. in cap. lege 10. dist. & in cap. si officia 56. dist. & in cap. pervenit 10. dist. & habetur in dicto cap. per venerabilem, & per hoc videtur, quod legitimatus à Rege, vel Imperatore, non succedat in jure patronatus ecclesiæ, quia est annexum spiritualibus; ut in cap. quanto de jud. ubi hoc tenet Feli. col. 3. & tenere videtur Domin. in dicto cap. leges, quod tamen jus patronatus venierit in consequentiam hereditatis, legitimatus à Principe seculari erit capax juris patronatus ecclesiæ, ut vult Præpo. post Domin. in d. cap. lege, & tenet Rochus in tract. juris patron. super verbo, competens alicui, col. 4. dicens, ita fuisse iudicatum*

in contingencia facti, & ibi vide per eum, col. 2. §. 4. an sine legitimatione illegitimus succedere possit in jure patronatus, vel fit capax illius.

LEY V.

Potest pater filium naturalem ex libera concubina, etiam legitimis existentibus, offerendo eum curiæ Regis, aut concilio Civitatis, vel villæ, servitio legitimare; sed ex ancilla non potest legit. existent. sed si legitimus non habet, potest concubina prius manumissi. Hoc dicit.

(1) *Natural. Hoc idè exprimit, quia iste modus legitimandi tantum convenit filiis naturalibus, ut in §. primus, in authent. quibus mod. natu. offic. sui, & alii enim spurii indigni suorum principis clementia, ut in §. fin. in authent. quibus mod. natu. offic. legi. col. 6.*

(2) *A la Corte. Ista L. tractat de alio modo legitimatorem filiorum naturalium, scilicet, per oblationem curiæ, qui modus legitimandi adinventus fuit à Theodosio Imperatore, ut habetur in dicto §. primus, in dict. authent. quibus mod. natu. offic. sui, & in lege si quis, C. de nat. liber. & hodie iste modus legitimandi non est in usu, secundum Angel. in dict. authent. §. si quis igitur, & Anton. Rosel. in tract. legitimatum, cap. ubi ubi tractat hanc materiam; & nota, quod sicut per oblationem curiæ legitimatur naturalis, ita per ingressum religionis: vide Bald. in lege 1. C. de sacrosanct. eccles. col. penult. vide tamen quæ dixi in lege 12. tit. 6. part. 1.*

(3) *Donde fuere. Habuit ortum à dict. authent. §. si quis igitur.*

(4) *Termino. Adde L. qui ex vico, ff. ad munic. sequitur ergo communitativus jus civitatis, sub qua est vicus ubi commoratur, ut notat etiam gloss. in dict. authent. quibus mod. nat. offic. sui, §. si quis igitur, ubi, & dicit, quod villæ, & castra faciunt collectam sub civitate, cui subsunt, cui adde L. 18. tit. 1. lib. 7. ordin. reg. dispensentem, qualiter villæ, & castra contribuant in refectionem murorum, & fossatorum civitatis, quam L. limitata singulariter quando muri, fossæ, seu valles, civitatis in digerent magna reparatione, secus, si esse modica: nam ad modica convicini tantum, & non possessores prædiorum, quia alibi morantur aut passus civitatis utuntur, teneretur, secundum Guillel. de Cuneo in oblationem, C. de sacros. eccles. & Joan. de Plat. in lege fin. in fin. C. de immuni. nemi. conce. lib. 10. quem vide.*

(5) *Qualquier. In hoc addit ista L. ad dict. §. si quis igitur, & dict. L. si quis, C. de natu. liber. ubi exigebatur: quod esset metropolis illius provinciæ.*

(6) *Contradiga. Hoc sufficit licet expressè, non consentiat, ut declarat Angel. in dicta authent. quibus mod. natu. offic. sui, §. & quoniam, & §. si verò ab initio.*

fijos (7) de muger legitima, quier non; fueras ende, si la amiga de quien ouiesse el fijo, fue-se sierua. Ca el fijo de la sierua non lo podrie legitimar en esta manera, auiedo otros fijos legitimos. (8) Pero si los non ouiesse, estonce poderlo y a fazer, aforandola (9) primeramente.

L E Y VI.

Como el padre puede fazer su fijo natural legitimo, en su testamento.

DE amiga auiedo algun ome a sus fijos naturales, (1) si fijos legitimos non ouiesse, (2) puedelos legitimar en su testamento (3) en esta manera, diziendo así: (4) Quiero que fulano, o fulana, mis fijos, que oue de tal muger, (5) que sean mis herederos legitimos.

L. 10. tit. 8. Recop.

(7) Fijos. Ut in dicto §. si quis igitur, & non poterit pater eis relinquere plusquam uni ex legitimis minus habenti, seu cui minus dat, ut in §. quoniam varie. eisdem autem. Et in lege communium, ad fin. C. de natu. libe. & idem in donatione, ut ibi habetur hodie, vide L. 12. Tur. nam legitimatus in nullo succedit cum legitimis, de quinta tamen parte poterit pater ei relinquere, quod voluerit, ut ibi.

(8) Legitimos. Vide in authent. de trien. & sem. §. fin. & Azco. C. de nat. lib. in sum. col. fin.

(9) Aforandola. Ut in §. si quis igitur 2. & in §. quod vero, in authent. quibus mod. nat. eff. sui, & in §. fin. in authent. de trien. & sem. debet etiam manumittere filios natos ex serua, ut in dicto §. quid vero, & in dicto §. si quis igitur, que non loquuntur de manumissione matris & dicto §. fin. de authent. de trien. & sem. loquitur de manumissione matris, quando ducitur in uxorem, & sic addit in hoc ista L. quando sic legitimatio per oblationem curie: satis tamen videtur manumittere filios, ex quo apud acta illos vocat filios, ut in lege una. §. similitque modo 2. C. de lat. liber tollen.

L E X VI.

Patre legitimo non habente, & in testamento dicente, se velle filios suos naturales fieri legitimos hæredes: & Principe hoc confirmante, vilo testamento erunt hæredes legitimi. Hoc dicit.

(1) Naturales. Non ergo habebit locum ista L. in filiis spuris, qui ab omni beneficio excluduntur, ut in authent. licet in fin. C. de natu. liber. & tradit Decius, consil. 176. col. 2.

(2) Non ouiere. Nam nulla legitimatio filiorum naturalium tenet, stantibus legitimis, nisi hoc Principi exprimat, ut dixi supra L. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. L. 2. §. 1. ff. quemad. testa. ape. & in materia legitimacionis videtur tenere Bart. in disputatione sua 11. incipit, habeo filium in fin. & Decius consil. 176. quod crederem esse verum, quando ex defectu solemnitatis testamentum esset nullum: quia cum ex hoc auferantur bona venientibus ab intestato, requiritur, quod pater hoc dicat in testamento solemniter: Si tamen testamentum annullaretur ex alia causa: tunc adhuc haberet locum ista L. arg. L. fin. ff. de rebu. eorum, & in fortioribus terminis tenet Anto. Rosel. in tract. legitima. lib. 1. versic. ult. col. fin. vers. sed quid si ista verba: quia satis est, quod legitime constet de voluntate patris volentis filium naturalem legitimari.

Ca si despues de la muerte del padre, tomanren los fijos este testamento, e lo mostraren al Rey, e le pidieren merced, que le plega de confirmar, e de otorgar, la merced que el padre les quiso fazer; el Rey sabiendo que aquel que fizo el testamento, non auia otros fijos legitimos, deuelo otorgar. (6) E dende adelante heredan los bienes del padre, e aurán honrra de fijos legitimos.

L E Y VII.

En que manera pueden los padres legitimar sus fijos por carta.

INstrumento, (1) o carta, faziendo algun ome por su mano misma, (2) o mandandola fazer a alguno de los Ekrrianos publicos, que

L. 10. tit. 8. Recop. lca.

(4) Diciendo así. Idem si per alia verba testamenti constaret patrem voluisse, quod naturalis legitimeretur, ut dicit Bart. in lege Gallus. §. quod quid si tantum, col. fin. ff. de libe. & posthu. quid autem, si pater legitimari fecerat filium in vita: sed legitimatio ex aliqua causa fuit invalida, & talem filium sic legitimatum instituit in testamento, an tenebit institutio? Paul. de Cast. dicit, quod non in dicta lege tam quam, col. 1. vers. & per istam L. ubi etiam dicit, quod hereditas applicabitur venientibus ab intesta, quod est valde dubium, vide Decius. consil. 176. per totum, vide omnino.

(5) Que oue de tal muger. Et sic exprimit, quod erant filii naturales, tunc non intelligitur legitimare: sed, quod à Principe impetretur. Si vero, non diceret eos filios naturales: sed filios tantum, tunc procedit L. infra proxima, §. ad hoc, in authent. ut liceat matr. & avie, ita declarat gloss. & ibi cum dicit sing. Angel. in authent. quibus mod. natu. eff. sui, super verbo, Principii.

(6) Otorgar. Nota hoc verbum per quod videtur, quod Princeps faceret injuriam, si non concederet, & idem innuitur in authent. quibus mod. nat. eff. sui, §. illud tamen in fin. unde ista L. sumpta est, licet non ita clare, ut hic, & potest induci ista L. quod si in instrumento majoria caveretur, quod non possit relinquij majoria, nisi filio legitimo, vel quod non succedat in ea, nisi sit legitimus filius, quod pater instituyendo filium in majoria, cum per hoc efficiatur legitimus, quod possit in ea succedere: sed in contrarium facit, quod notat Bald. in lege propter istem, ff. de excus. tuto. dom. vult, quod ante actum debet removeri impedimentum.

L E X VII.

Si pater filium naturalem in scriptis coram duobus testibus, & tabellione, aut eo propria manu scripente filium cognoscit, dicendo, quod cognoscit eum in filium, efaciat ex hoc legitimus, nisi eum exprimat naturalem: & talis cognitio legitimaret alios, ex eadem matre natos, licet de eis, non fecit mentionem: & omnes taliter legitimati succedent etiam consanguineis: si tamen filius naturalis semetipsum offerat curie Principis, aut seruitio concillii, licet per hoc sit legitimus, & patri succedat, non tamen succedit cæteris consanguineis. Hoc dicit.

(1) Instrumento. Demateria huius L. vide Bart. in sua disputatione. Hibeo filium, &c. ubi pluribus modis, limitata istam L. & Cæpola cautela 248. ubi notabiliter, & Anto. Rosel. in tractat. legitimatio. ult. cap. 1. libri, ubi late.

(2) Misma. Multum enim operatur, quod scriptura facta sit propria manu: quia equiparatur instrumento publico, ut hic, & vide L. cum antiquitas, C. de test. in fin. & in princ. in §. de empt. & vend. & L. scripturas, C. qui potio. in pig. babe. & requiritur subscriptio, ubi totum est scriptum manu propria, dict. L. cum antiquitas, ubi, & Baul. de Cast. notat.

sea confirmada (3) con testimonio de tres omes buenos, (4) en que diga que algun fijo que ha, nombrandolo señaladamente, que lo conofce por su fijo; (5) es esta otra manera, en que se fazen los fijos naturales (6) legitimos. (7) Pero

en tal conoiciencia como esta non deuen dezir (8) que es su fijo natural, ca si lo dixesse, non valdria la legitimacion. Otrofi, quando alguno que a muchos fijos naturales de vna amiga, e conofce el yno dellos tan solamente

por

(3) Confirmada. Id est, habeat subscriptionem trium testium, ut in authent. item si quis 2. C. de nat. liberis, & in corpore unde sumitur, & habere debet istam subscriptionem testium, sive sit propria manu, sive per manus tabellionis, ut hic, & ibi habetur.

(4) Buenos. Debent ergo esse omni exceptione maiores, ut hic, & in dicta aut. item si quis. Et an ei pro quo est instrumentum incumbat probatio qualitatibus huiusmodi, vide Angel. & Joan. de Imol. in lege 2. §. diem, ff. quem admo. test. ap. & Decius, consil. 105.

(5) Su fijo. Ut hic videtur, debent ista verba principaliter propter se proferri, & non incidenter poni gratia demonstrationis, ita limitat Bart. in §. ad hoc, in authent. ut liceat matr. & avie, unde ista L. sumpta est, & in dicta sua disputatione. 11. col. pen. quod tamen intelligit, Anto. Ro. in dicto suo tract. legit. cap. ult. primi libri, col. pen. nisi essent prolata propter aliud, quod non conveniat, nisi filio legitimo, L. quidam, ff. de proba. ut si institueret, vel exheredaret, qui actus non convenit, nisi filio legitimo, ut tenet Bart. in lege qui senatus, ff. de lib. agn. & in casu institutionis, hoc idem, tenet Paul. de Cast. vol. 2. consil. 429. incipit, prosupposito, quod iste, imò, & ibi videtur velle contra Bart. idem esse indistincte, & si verba proferantur propter aliud, esse verum videtur, dicit Bart. cum dicto lim. Ro.

(6) Naturales. Procedit ergo ista L. in filio naturali habito ex concubina, quam quis habuit indubitato affectu, & ita declarat Bart. in dicta disputatione. 11. sed hodie per L. 1. Tauri, sufficeret naturam esse ex soluro, & soluta, cum pater illum recognoscatur.

(7) Legitimos. Nota hoc verbum, haxen legitimos, non tamen aperit ista L. an fiant legitimi à tempore quo proferuntur ista verba, vel an retro ante, & sic, ut præsumatur matrimonium præcessisse cum matre: & sic, quod ab initio fuerunt legitimi, unde adverte, quod text. in dicta §. ad hoc, unde sumpta est, hoc videtur aperire, dum dicit, quod ex his verbis monstratur matrimonium præcessisse cum matre, unde non est opus alia probatione, quia matrimonium fuerit inter eos, & hoc tenet Anto. Rosel. ubi supra, col. 1. quando non erat aliqua causa prohibitiva matrimonii retro, ante inter eos: si tamen erat que cessabat tempore prolationis verborum, tunc præsumetur matrimonium à tempore, quo prohibicio cessavit, non ergo ista verba includunt legitimacionem, quia sola voluntas patris, sine dono Principis, non sufficeret, ut supra L. proxima, sed sunt inductiva probationibus matrimonii retro habiti. Sed an requirantur, quod tempore prolationis talium verborum sit habitas contrahendi matrimonii inter patrem, & matrem huius filii naturalis? Bart. in dicta sua disputatione, tenet quod sic, & Lucas de Pen. in lege fin. C. de bis qui spons. mune. sube. lib. 10. col. 4. & §. versic. 2. ex bis quaritur, unde si jam esset mater mortua, vel effecta religiosa, vel aliis inhabilis ad contrahendum cum isto patre, non esset filius legitimus, idem tenet Joan. And. in cap. per tuas, qui filii sint legitii. & Angel. in dicto §. ad hoc, in authent. ut liceat matr. & avie, ubi, & refert alios qui idem tenuerunt Anto. tamen in dicto cap. per tuas, tenet contrarium, quia text. in dicto §. ad hoc, loquitur indistincte, unde non videtur requiri, quod tunc temporis possit esse uxor, sed sufficere, quod antea potuisset, & similiter ista L. hoc non distinguit, imò, neque in ista L. sunt verba illius autem, dum dicit; cum qua nuptia confiteri possunt: in qua Bar. facit fundamentum, & idem est de mente gloss. in aut. quibus mod. nat. eff. sui, §. si vero is qui solum modo, in verb. Principis, iuncto text. prout ad hoc illum inducit Anto. Rosel. in loco supra allegato, idem etiam tenet Paul. de Cast. dict. consil. 429. dicens esse impium, & inhumana-

num dicere, quod, & si non sit possibilitas contrahendi cum concubina tempore prolatorum verborum, quod non possint filii legitimari per istum modum, & quod si concubina reperitur nupta alii dicto tempore, vel ipse pater alii mulieri, per matrimonium esset alitridus, quod non possit dicto modo legitimare filios, quos habuit tempore, quo cum concubina poterat nubere, Anto. vero Rosel. ubi supra, col. 2. prosequitur late istum artic. & concludit, quod ista possibilitas contrahendi sufficit adesse tempore natiuitatis filiorum, licet tempore istorum verborum non fuerit, nisi mulier esset impedita ad matrimonium, tali facto, quod faceret impediri, præsumptionem posse colligi de præterito, ut quia reperitur tempore verborum istorum alii nupta, nam ex hoc colligitur, quod non fuerit matrimonium inter eam, & amasium, & sic cessat præsumptio, in qua se fundat, dict. §. ad hoc, & istud videtur equum, & notabile dictum, maxime attentis verbis generalibus huius L. limitat etiam Bart. in lege qui senatus, ff. de lib. agn. & in casu institutionis, hoc idem, tenet Paul. de Cast. vol. 2. consil. 429. incipit, prosupposito, quod iste, imò, & ibi videtur velle contra Bart. idem esse indistincte, & si verba proferantur propter aliud, esse verum videtur, dicit Bart. cum dicto lim. Ro.

(8) Non deuen dezir. Ex hoc monstratur, quod dixi in gloss. præc.

por su fijo, por tal carta, e en tal manera, como sobredicho es en esta ley; por tal conofcencia como esta seran legitimis los otros hermanos, (9) quanto para heredar en los bienes del padre, tambien como aquel en cuyo nome fue fecha la carta; maguer non fueflen nombrados en ella. E lo que dize en esta ley, e en las que son antes della, entiendefe, que aquellos que son nombrados en ellas, que son legitimis para heredar en los bienes de su padre, e de los otros parientes; (10) facado aquel que fuefle legitimado en la manera que dize adelante, en la ley, del que se ofrece el mismo (11) a feruicio de la Corte del Emperador, o del Rey. Ca este atal hereda en los bienes del padre. Mas non en los de los otros parientes, si moriefen fin testamento.

LEY VIII.

Por que razones se pueden los fijos naturales fazer legitimis.

Oficial de alguna Cibdad, o Villa, que tienen de los mayores oficios en toda su vida; cafando tal como este con fija natural de alguno, que ouiefse de amiga, estonce quan-

(9) Los otros hermanos. Adde dicto §. ad hoc, & authent. item si quis supra allega. & ex hoc Infort Angel. in dicto §. ad hoc, quod si sunt plures, fratres ex eodem patre nati, quorum unus per sententiam sit pronuntiat civis Perusinus, quod per istam sententiam omnes fratres videntur pronuntiat civis Perusini. & hac sententia unus per omnibus facit testimonium. Quod facit, ut uno ex fratribus pronuntiat nobili, hoc sufficiat ceteris fratribus quod est singulare.

(10) Otros parientes. Hic habes decifam illam questionem in qua fuit varietas iter Doct. an legitimatus per rescriptum Principis succedat agnatis, vel cognatis legitimatis, nam Jacob. de Bel. vide in §. filium, quib. mod. natus efficit sui, tenuit, quod non, & quod solum succedat patri legitimanti, idem tenet ibi Angel. & Bald. in lege pen. in princ. col. 2. C. de adop. dicens, quod non succedit agnatis, neque cognatis: nisi Princeps hoc expresserit in legitimatione, idem etiam tenet Sali. in authent. item si quis, L. 1. C. de nat. libe. ubi firmat, quod non succedit istis, nisi ipsi consenserint legitimationi, idem etiam tenet in authent. itaque, C. commun. de succ. hoc voluit etiam gloss. in lege hac parte, ff. uide cognat. contrariam sent. tenet Specul. tit. de succ. ab intest. vers. quod de legitimatis, & expressis, ibi Joan. And. in addit. magna, in vers. item scias, in addit. incipit, Gofre. est in pe. co. addit. alius tit. & Paul. de Cast. consil. 342. vol. incipit, super primo dubio, col. 2. & est communis opi. prout addu. Deci. consil. 307. col. fin. ubi hoc tenentes refert, & consil. 316. col. pen. & etiam Roderic. Sua. in comment. L. quoniam, in prioribus, fol. 87. qui tamen non allegat istam L. quae expressit hoc dicit, & idem habetur in lege 12. Tauri, ubi Doct. del Castillo tangit, fed non bene enucleavit, an tamen talis legitimatus per rescriptum succedat ayo, Angel. in dicto §. filium, tenet quod non, dicens, idem in ayo, quod in ceteris agnatis, Roderic. Suarez allegat. Bart. in lege communium, C. de nat. libe. dicit contrarium, cum refert determinationem Bart. quod agnascitur ascendentibus, sed Bart. non dicit id ad quod ipsi cum alleg. saltim in lect. quam ego habeo, non dicit illud Bart. & dicta gloss. Castillo in alia gloss. dicta. L. super parte. de sus abuelos, dicit, quod legitimatus simpliciter, licet legitimeur quoad successionem patris: non tamen quoad successionem avi, & aliorum ascendentium, alleg. Angel. ubi supra, & videtur, quod hoc dictum sit

do el padre la casa con tal ome, la faze legitima. (1) Otrofi, quando lo fijo natural de algun ome se ofreciese el mismo a feruicio del Emperador, o del Rey, o de alguna Cibdad, o Villa, segund dize en la quarta ley ante desta, diziendo concejeramente ante todos, como es fijo de tal ome, nombrandolo, e que lo ouo de tal muger. Si esto fuere cosa cierta, que es fijo de aquel que el dize, fazefe legitimo por esta razon; si por aventura su padre non ouiere fijos legitimis de otra muger. Ca si los ouiese, (2) non seria el legitimo, maguer se presentasse asfi como sobredicho es.

LEY IX.

Que bien, e que pro, nasce a los fijos por ser legitimis.

Los legitimis nasce de la legitimacion, que se les faze, muy grand pro: ca despues que lo son por qualquier de las maneras sobredichas, fueras en las que faze el Papa segund dize en la sexta ley ante desta, pueden ser herederos (1) de todos los bienes de sus padres, si los padres fijos legitimis non ouieren;

verum in ayo, ne contra voluntatem avi sibi agnascatur, & sic debeat legitima, in bonis avi: & hoc videtur fuisse de mente Joan. And. in dicta. addit. in ratione quam dat: quia de necessitate agnati non tenentur relinquere legitimo, quia per L. non coguntur, quod secus est in ascendentibus, in quorum bonis est legitima debita descendentibus cap. jus natur. 1. dist. L. cum ratio, ff. de bon. dam. L. in suis, ff. de libe. & post. debet ergo consentire avus, ne ei invito ius haeres agnascatur, ut in §. sed, & si quis, instit. de adoptio. & nota bene istam L. quae idem vulg. in aliis legitimatis modis, de quibus supra in legibus hujus tituli.

(1) Ofrece el mismo. Ut habes infra L. proxima, si ergo non ipse se offerat, sed offeratur a patre curiae, ut supra eod. L. 5. succedat etiam agnatis, & cognatis, cuius contrarium videbatur de iure communi, ut in lege communium, C. de nat. libe. & in §. filium, in auth. quibus mod. natu. efficit sui, col. 7.

LEY VIII.

Si pater filiam naturalem cum majore iudice civitatis, aut villae ad vitam administrationem tenentem, matrimonialiter copulet, erit per hoc legitimata: & naturalis filius, si curiae se offerat, efficietur legitimus, nisi legitimus pater habeat. Hoc dicit.

(1) La faze legitima. Vide L. 2. ad fin. C. de natu. libe.

(2) Ca si los ouiese. Vide in authent. quib. mod. natu. efficit sui, §. si quis igitur ad fin.

LEY IX.

Legitimati quocunque modo, preterquam per Papam, succedunt patri ab intestato, etiam una cum legitimis, nisi se ipsum curiae offerens, qui legitimis existens, non succedit, & legitimati admittuntur ad omnes honores, sicut legitimi. Hoc dicit.

(1) Herederos. Adde text. in authent. quibus mod. natu. efficit sui, §. illud tamen, cum §. sequenti, & in authent. praterea, & in authent. item si quis 1. & 2. C. de nat. libe. Bart. in authent. quibus mod. natu. efficit legit. in princ. & vide quae dixi in lege 9. tit. 18. part. 3. in gloss. super parte, con testamento, o sin testamento: & adde, quod etiam si legitimatus emancipetur a patre, adhuc succedit patri: quia per emancipationem non redigitur ad instar extranei, ut notat Bald. in lege penult. §. 1. C. de adopt.

Legit. tit. 8. lib. 5. Recop. Ley 2. tit. 2. lib. 6. Recop. Hec lex quatenus filios legitimatos ad lucem nem la cum legi tunc ad mittit: co rigio per Bal. dic. 8. lib. 4. Rec. Vide olo mmo in Concord. Vir. F. n. 83. et circa alia Correctio nem vid. dictum §. l. d. h. tit.

LEY I.

Que cosa es porfijamiento: e en quantas maneras se fazen.

Adoptio, en latin, tanto quier dezir, en romance, como porfijamiento. E este porfijamiento (1) es vna manera que establecieron las leyes, por la qual pueden los omes ser fijos de otros, maguer non lo sean naturalmente. E puede se fazer en dos maneras, segund dize en el Titulo del Compadrago, e del porfijamiento, por que se embargan los casamientos, en la ley que comienza: El porfijamiento es vna manera de parentesco. E porque dan los omes algunas vedadas sus fijos legitimis, e naturales, a otros que los porfijen; por ende en tal porfijamiento como este ha menester, que aquel a quien porfijan, que consentas otorgandolo por palabra, o callandose (2) non contradiziendo. Pero si porfijasen alguno que non ouiese padre, o si lo ouiese, fuefle salido de su poder, estonce conuiene por fuerza, que este tal consenta manifestamente, otorgandolo por palabra. E quando se faze el porfijamiento, deuen ser guardadas todas las otras cosas que diximos en el Titulo del Compadrago, en las leyes que fablan en esta razon; e las otras que dezimos en las leyes deste Titulo.

TITULO XVI.

De los fijos porfijados.

Porfijados, (1) son vna manera de fijos, a que dizen en latin, adoptiui, a quien reciben los omes por fijos; maguer non nacen ellos de casamiento, nin de otra guisa. Onde, pues que en los Titulos ante deste fablamos de los fijos legitimis, e de todos los otros que han los omes naturalmente; quere mos aqui dezir destos, que ganan por postura que fazen entre si, segund ley, e fuero. E primeramente mostraremos, que cosa es este porfijamiento. E en quantas maneras lo fazen. E quien puede porfijar, e a quien. E que fuerza ha el porfijamiento. E por que razones se puede desfazer.

Partida IV.

(1) Si los ouieren. Intellige, quod tempore impetratae legitimationis non habebat alios filios legitimis, & naturales: habuit tamen postea, & sic est hic casus per dict. Din. & Bart. in lege ex falso, col. 4. vers. ultimo hac, ff. de vulga. & pupil. & Andr. de Iler. in cap. 1. §. naturales, si de feud. sue. contro. inter dom. & agna. ut legitimati succedant cum legitimis postea natis, hodie tamen per L. 12. Tauri, non possunt succedere cum legitimis, etiam postea habitis. Quid tamen, si filii legitimi, & naturales stabant a tempore legitimationis (& de eis fuit facta mentio, ut dixi supra eod. L. 6.) An tunc succedant legitimati cum legitimis, & naturalibus? Videtur quod sic, per istam L. quae in hoc non est derogata per dict. L. Tauri, quae loquitur, quando post legitimacionem natus est filius legitimus, vel fuit legitimatus per subsequens matrimonium, quod intellige, quando legitimatio facta fuit viuentis patre, seu de eius voluntate, tunc enim tenet legitimatio, etiam non citatis fratribus: ut notat Bart. & Doct. in lege Gallus, §. et quid si tantum, ff. de liber. & postu. & idem esset, si legitimaretur post mortem patris, antequam fratres legitimi, & naturales adirent hereditatem: cum potest eis Princeps praedicare cum clausula, non obstant, ante aditionem: ut dicit Bal. in lege Deo nobis, ad fin. C. de Episc. & cler. & in aliis locis, & tenet Alex. in dicto §. et quid si tantum, col. penult. cum enim constet Principem velle, ut non obstantibus legitimis, ipsi cum eis succedant, standum est rescripto Principis, quia potest, si vult ex rationabili, & iusta causa legitimare, secundum Bart. & Doct. in dicto §. et quid si tantum: cavere tamen Princeps de hoc debet, non enim est decens hoc facere sibi, licet possit, ut dicit Bald. in §. filii nati, si de feud. sue. contro. inter dom. & agna. unde sollet poni in rescriptis Principum in legitimacionibus, salvo iure legitimorum: de qua clausula vide etiam remissivo per Alex. in dicto §. et si quid si tantum, col. fin. & adde ad praedicta Paul. de Cast. in lege si te, C. de suis, & legit. hered.

TITULUS XVI. DE FILIIS ADOPT.

(1) Porfijados. Isti non succedunt in feudo, ut in §. adoptivus, & ibi Bal. si de feudo sue. contro. inter dom. & agna. & an ibi veniant appellatione filiorum, & an statum factum propter filios comprehendat filios adoptivos, vide Rochum in tract. de iure patronat. fol. 23. col. 2. cum sequenti, & Decium notabiliter consil. 399. ubi & tradit, quod filius adoptivus non facit deficere fideicommissum relictum in defectum filiorum.

LEY I.

Cum quis adoptat, sufficit adoptati taciturnitas, etiam si expressit non consentiat: sed in arrogatione requiritur ejus expressus consensus. Hoc dicit.

(1) Este porfijamiento. In hoc sequitur ista L. Azonis diffinitionem, quam secundo loco ponit, C. eod. in summ. vide plenius per Alberi. ff. eod. in princ. rub. ubi & de arrogationis diffinitione.

(2) Otorgandolo por palabra, o callandose. Et sic taciturnitas habetur pro consensu: adde L. in adoptionibus, & ibi gloss. & Doct. ff. eod. ubi Bal. limitat, nisi taceret metu, vel nimia reverentia, ut in lege 1. §. qua oneranda, ff. quarum rerum actio non detur, ubi bona gloss. & ibi Bart. & de illa glossa in pluribus locis faciunt Doct. mentionem, & festum: novissime tradit Rodericus Suarez ejus allegatione 24. & aliquid in allegatione prima: vide etiam Abb. in cap. causam matrimonii, de offic. delegati, & in cap. penult. col. 2. quod metus causa, & in cap. cum virum, de regul. Socin. consil. 263. 2. vol. col. 3. & 4. & ut dicit Albe. post Jacobum de Rave, in dicta lege in adoptionibus: ratione conjunctionis taciturnitas hic habetur pro consensu, & quod secus esset in extraneis, vide in regula qui tacet, & in regulis qui tacet, per gloss. & Dinum de regul. juris, in 6. Adverte tamen, quod hoc non operatur conjunctio tantum, nisi concurreret patris potestas, & adde ad istam legem L. fin. C. de adopt.